

Kannanotto 11.5.2016

AMKEN esitys reformista: Sääntely, opiskelijahyvinto, yksilöllisen tuen tarpeet ja opiskelijavalinnat

Ammatillisen koulutuksen reformin valmistelu on toistaiseksi keskittynyt osaamisen hankkimiseen ja tutkinnon suorittamiseen. Nyt edessä on ministeriön ja koulutuksen järjestäjän välisen suhteen määrittely.

AMKEN hallitus on 28.4. ja 10.5 kokouksissaan käynyt läpi ja ottanut kantaa reformin valmistelun aikana OKM:n esittämiin muistioihin.

Koulutuksen järjestäjien ohjaus

Sääntelyjärjestelmästä OKM on luonnostellut kokonaisuutta, joka muodostuu järjestämisluvasta, tuloskeskusteluista ja vuotuisesta rahoituspäätöksestä.

AMKE tukee esitystä yhdestä järjestämisluvasta. Esitämme, että luvan myöntämisen edellytyksinä ministeriö arvioi *julkisten kriteerien pohjalta* koulutuksen järjestämisen ja tutkinnon myöntämisen taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset.

Järjestämisluvassa tarvitse määrätä tutkinnoista, maantieteellisestä toiminta-alueesta, opetuskielistä tai koulutusmuodoista. Nämä pitää jättää koulutuksen järjestäjien harkintaan, johon ministeriö voi tuloskeskusteluissa vaikuttaa. Reformin tavoitteena on asiakaslähtöisyys, mikä edellyttää joustavaa päätöksentekoa työelämän tarpeisiin vastattaessa. Tällainen lupa mahdollistaa myös koulutusvientiin ryhtymisen.

Koulutuksen järjestäjien suuri määrä edellyttää ministeriöltä riittäviä voimavaroja tuloskeskustelujen käymiseen. Tuloskeskusteluja on käytävä strategisista tavoitteista, ei keinoista. Strategisena tavoitteena on esimerkiksi koulutuksen järjestäjän sitoutuminen hallitusohjelman linjauksiin. Alueellisesti tuloskeskusteluissa voidaan sopia työnjaosta koulutuksen järjestäjien välillä. Tuloskeskustelujen pohjalta ministeriö voi päättää koulutuksen järjestäjälle myönnettävästä rahoituksesta laissa olevien rahoitusperusteiden mukaisesti.

Tuloskeskustelut ja sitä seuraava rahoituspäätös antavat ministeriölle riittävät mahdollisuudet ohjata koulutuksen järjestäjien toimintaa, jotta epäterveeltä kilpailulta tai jonkin koulutuksen katoamiselta vältytään. Esityksemme tavoitteena ei ole, että kaikki järjestävät kaikkea koulutusta koko maassa. Sen sijaan haluamme lisätä joustavuutta ja reagointikykyä työelämän nopeasti muuttuviin tarpeisiin.

Tuloskeskustelujen sitovuus pitää varmistaa sekä ministeriön että omistajien näkökulmasta.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry

Kannanotto 11.5.2016

Koulutuksen rahoitus muuttuu tuloksista palkitsevaksi, mutta sen on silti oltava ennakoitavaa. Ratkaiseva asia tässä on tarkemman koulutustehtävän ja kulutuksen volyymin eli rahoituksen määräytyminen vuotta pidemmäksi ajaksi esimerkiksi kehyskaudeksi.

Perus-, suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksen lisäksi strategiarahoituksen jakamisen on perustuttava tiedossa oleviin kriteereihin, jotka ovat arvioitavissa.

Opiskelijahyvinvointi ja yksilöllisen tuen tarpeet

Työhyvinvointi ja työkyky ovat osa ammattitaitoa, joten opiskelijan hyvinvoinnin lähtökohdaksi on otettava itse koulutus ja tutkinnon perusteet. Tehtävämme on kouluttaa jaksavia työntekijöitä. Ohjaus on yhä vahvemmin osa opettajan toimintaa luoden pohjaa opiskelijan hyvinvoinnille. Yhteisöllisyyden merkityksen tunnistaminen on tärkeää, sillä työpaikoilla osaaminen on yhteisöllistä ei vain yksilöllistä.

AMKE kannattaa siirtymistä koulutuksen järjestäjäkohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Nuorten ja aikuisten ammatillisen koulutuksen yhdistyessä opiskelijahuoltopalvelujen tarjontaa ei voi laajentaa ilman lisäresursseja. On hyvä muistaa, että ammatillisessa aikuiskoulutuksessa on jo nyt samaan aikaan opiskelijoita, joilla on erilainen opintososiaalinen asema.

Asuntoloilla on suuri merkitys koulutuksen saavutettavuuden ja vetovoiman sekä koulutuksellisen tasa-arvon kannalta. Tämän vuoksi asuntoloiden rahoituksen on katettava niiden kustannukset.

Asuntoloiden sääntelyn on oltava mahdollisimman kevyttä jatkossakin. AMKEN mielestä OKM voisi ohjeistaa asuntolatoiminnan laatuvaatimukset (ohjaus, valvonta), joiden noudattaminen olisi rahoituksen saamisen ehtona. Mahdollisuus opiskelijan erottamiseen asuntolasta on palautettava rehtorille.

Kunnilta saatava tuki ei erityistä tukea vaativien opiskelijoiden osalta aina ole riittävä. Soteratkaisun yhteydessä on huolehdittava opiskelukyvylle tärkeiden palveluiden joustavasta järjestämisestä.

Selkeät opiskelijavalinnat

AMKE pitää järkevänä esitystä yhteishakuun ja jatkuvaan hakuun jakautuvasta opiskelijavalinnasta.

Tämä tukee AMKEN aloitetta ympärivuotisesta mahdollisuudesta opintojen aloittamiseen.

Muistutamme, että työnantaja on aina mukana oppisopimusopiskelijan valinnassa.

Työvoimakoulutuksen valinnoissa on TE-hallinnolla oma roolinsa.

Kannanotto 11.5.2016

Yhteishakuun on esitetty yhteisiä opiskelijavalinnan kriteerejä, mutta jatkuvassa haussa olisi järjestäjäkohtaiset hakukriteerit. Tämä voi asettaa hakijat eriarvoiseen asemaan. Jatkuvasta hausta ei pidä tehdä kevyempää sisääntuloväylä yhteishaun rinnalle.

Muistutamme, että opiskelijavalinnan lähtökohtina ovat tutkinnon perusteet. Opiskelijaksi otettavan on kyettävä suoriutumaan tutkinnon tai sen osan suorittamisesta. Tämä puolustaa näkökulmaa koulutuksen järjestäjän harkintaa. Järjestäjäkohtaiset valintakriteerit mahdollistavat mm. positiivisen segregaaation työelämän erityisiin tarpeisiin vastaamisessa.

AMKEN jäseniltä tulleen palautteen mukaan kokeiluna käytetty oppimisvalmiuksia mittaava koe ei ole ollut kaikilta osin onnistunut, mikä on huomioitava jatkovalmistelussa. Mielestämme valintakokeita ei pidä poistaa vaan ne on ymmärrettävä osaksi opiskelijavalinnasta alkavaa henkilökohtaistamista.

AMKEN mielestä valtakunnallista kielikoetta ei tarvita. Kielitaidon arvioimisen ja kielen oppimisen mahdollistamisen pitää olla osa henkilökohtaistamista. Maahanmuuttajien koulutuksen edistämiseksi on jo esitetty kielitaitovaatimusten helpottamista, mutta ei niistä kokonaan luopumista. Jo nyt koulutuksessa on ryhmiä, joista valtaosa on vieraskielisiä.

Vieraskielisten opettajien käyttämistä on helpotettava. Tämä tukisi maahanmuuttajien koulutusta ja koulutusvientiä.